

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gavdendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. II. Non rectè tamen voluere Dei gubernationem ad sublunaria se non
extendere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

offensionis periculo impellendus sit, vt vno absoluat anno cursum, quem tardipes ille, veterosusque senecio Saturnus inquam, non nisi triginta statuat annis conficere? quid, quod non leuis hic rursus Lunæ genio detur conquerendi ansa, vt quæ viginti nouem diebus vastum illud iter cogatur absoluere, quod Sol anno vno, Saturnusque triginta pro suâ commoditate lentus legit; cui libeat, inquit, ita gyrare æternitate vt sic dicam totâ, ita circumferri, ita rotari, toties oriri, toties occumbere, toties lumen amittere, toties vmbra terræ subire, toties Soli se opponere, toties eclipsum pati? patiantur hæc qui volent, ego certè non feram, non patiar. En nonne hæc ampla, & quidem iusta contentionum est materia? & nisi quis vnus omnibus imperet, quis turbatos animos sedabit, quis rebus cælestibus modum ponet? Profectò bella oriri, mutuisque odiis perire, minores illos Deos necesse est; cælestiaque illa corpora, mutuâ inter se collisione & arietatione detergeri, & labefactari. Minimè igitur tot inter bella, animorumque dissensiones, tot iam annorum millibus stetit stabilis illa cælorum astrorumque harmonia, nisi ad vnus imperium nutumque attemperata.

Hoc inquam filo ducti Philosophi, ad agnitionem vnici Dei, cuiusque arbitrio & Prouidentia cælorum orbis dirigantur, deuenere.

§. II.

Non rectè tamen voluere Philosophi Dei Prouidentiam ad sublunaria sese non extendere

6. **E**T hætenus quidem rectè ratiocinando prouecti sunt Philosophi, illud tamen perperam inter sua dogmata statuere, quod cælis tantummodò diuinam affigentes Prouidentiam, ad sublunares res eam descendere, minimè sint passi, errore si vel rationem solam spectes, sanè grauissimo. Aristoteli dogma tam futile adscribit D. Ambrosius, *Aristoteles*, inquit, *asserit vsque ad Lunam, eius descendere prouidentiam*, quod quidem Epicuræis ita placuit, vt expansis illud brachijs sint complexi. Pugnans illi Deum, vt sanè cælestia moderetur corpora, minora tamen hu-

Non rectè tamen statuerunt Philosophi Deum sublunaria non curare.

militioraque, nubes puta, aërem, terram, iisque contenta animalia, non esse ei curæ sed contemptui.

*Primo
quia id indecens Deo
in multis.*

Et hoc quidem primo, quod sanctissimum illud venerandumque Numen, vilissimis, quæ passim in atmosphæra conspiciuntur, rebus applicare absolum planè sit, indecens & indecorum. Quid enim? non hominibus dico (& tamen quid sunt homines, nisi abiecta & terrena animalia) sed vermibus, sanguisugis, mufcis, vespis, ranis, muribus, & serpentibus, ut alia fetidissima fileam corpora, diuina se Mens admoueat, quibus ne manum quidem suam homo quis honestior, sine fastidio possit applicare? putida sunt hæc, & exilia nimis, & tantâ reuerentiâ prorsus indigna. Neque ea quæ toti regno à Rege aliquo impendenda sunt studia, culinæ fordibus, aut felibus enutriendis, nisi à socorde & ignauro homine adhibentur.

7.

*Secundo
quia nimis
exigua sunt
pleraque
tanta m-
ti.*

Deinde an hoc non ridiculum, ut credamus supremam illam intelligentiam, minutissimis reculis attendere? nam si hoc ita est, certè ventos etiam nubeculasque minimas, neque has tantum, sed & folia, arenulas, quinimo & atomos eum obseruare, imò & numerare necesse est, oculisque prosequi cum vento auferuntur, quò tandem decidant, quò quiescant loco. Et an hæc sunt studia digna Deo? quis id ferat, qui tantum Numen veneratur?

8.

*Tertio
quia in
humano
quoque
multa sunt
indigna
Dei promi-
sentia.*

Tertio denique, si saltem inter sublunaria, humanas res eius curationi subiectas contendis; præterquam quod homines ipsi, non sint occupatio digna Deo, an verò tam feliciter cum rebus humanis agitur, ut Deum iis sese impendere sit credibile? an ea esset tamque iniusta diuitiarum in improbos quoque facta elargitio, proborum verò ea indigentia; horum depressio tanta & contemptus, illorum verò tantus fastus & potentia, si ista à Numine aliquo pio & iusto rerum moderatore regerentur? denique si humanis rebus modum poneret Deus, an hoc pateretur, contemni se passim quotidie, & imperata despici summo certè Diuinitatis suæ despectu & iniuriâ; quam tamen à se auertere & amoliri in manu suâ sit? Quid pluribus opus est? profectò, humano hæc omnia ingenio geri, hominumque pro suâ improbitate quilibet audentium arbitrio, aut certè casu & fortunâ sic ferente contingere, manifestum est.

9.

*Verum su-
peruacua*

Et hæc quidem sunt blasphemæ voces, eorum quibus Deum esse,

10.

esse,

esse, aut non esse perinde est, imò quibus diuinum Numen superuacaneum est, aut potius odiosum: hominum inquam quam *quorum Deus venter est, qui terrena sapiunt*, quique insanis vocibus illud itentidem impiè occlamant *circa cardines celi perambulat*, iis dirigendis, totus quantus est, impeditus Deus; item *celum celi Domino, terram autem dedit filiis hominum*, eam nempe profuâ libidine, summoque Numinis, cuius præstantiam verbis extollunt, cum contemptu, inculturi post hac, & pudendis sceleribus impleturi.

hac honoris diuini cura ingens blasphemiam est.

11. Verùm cum ad singula respondere non possim hodie, certè ea quæ liberum hominis arbitrium, fortunæque vicissitudines spectant, non attingam modò: illud tantum persequi est animus, quod de rerum ut ipsi dicunt vilissimarum curâ, tanquam Deo indignâ, insanè & putidè, imò impiè obganniunt. Et primò quidem, ut Ethnicum hominem impietati tantæ opponam, lubet generalem quandam Simplificij verbis adhibere responsionem; quam deinceps singulari, magisque instituto sermone accommodatâ ratiocinatione prosequar.

Probatur id responsione generali Simplificij.

12. Quod si Dij, inquit Simplificius, rebus non consulunt aut prouident, aut quia non possunt non prouident, aut quia nolunt. iam si quia non possunt, id fit aut propter magnitudinem rerum humanarum Dei potentiam excedentium; aut ob paruitatem & vilitatem, prouidentiam effugientium. Si cum possit, non vult, aut ob delicias & ignauiam eas negligit: aut rursus quod ob paruitatem & vilitatem, quamuis possit, eas aspernatur. Cum autem generalis diuisio sit huiusmodi, interim ad omnes eius sectiones sic dicendum.

13. Cum tale sit Numen quale descriptum est, cognitione præditum exquisitissimâ, & potentiâ firmissimâ, & voluntate optimâ, & omnes res à se producat, nec ignorat res à se conditas esse curandas (qui stupor ne in stupidissimas quidem pecudes cadit, nam ille quoque suos curant fetus) neque ob magnitudinem relinquet, quæ enim maior erit res conditore suo? Neque ut viliores quàm que curentur, aspernatur. nam si tales erant, cur omnino condebantur? At nec voluntas eius est accusanda, quasi ob delicias & socordiam eas negligat: hominum enim isti affectus sunt, nec omnium sed non proborum; cum ne pecudes quidem ita delicate sint & ignaue, ut fetus suos negligant. Neque verò tanquam viles eas contemnit, quas condere non est dedignatus. Sic nullo modo fieri potest, quin Deus consulat rebus à se conditis. ita

Simplicius, ille doctissimus Epicteti commentator, concisè, ve-
rè & piè.

Deinde
particulari
petitâ ex
fine ob quâ
caelestia
corpora sūt
formata.

Iuuerit tamen altius hanc rem prosequi, diuinumque hono-
rem defendere, quem omnis religionis osiores impetunt & pro-
fligant, venerationis maiestatisque diuinæ, callido sub prætex-
tū. Et vt iam quidem nihil de infinita Dei sapientia dicam, de
quâ Tractatu proximo prolixior mihi instituendus est sermo: dic
amabo te, quâ fronte Deo sublunarium rerum administrationem
& curationem audeas detrahere, quasi caelestium corporum
globis disponendis & dirigendis satis superque impedito, hoc
illi nempe opus, hanc curam incumbere; cum hæc ipsa corpora
non alio fine molitus sit, quam vt per ea tanquam per apta in-
strumenta, totam quam incolimus sublunarem regionem, in-
colasque beneficiis repletet vt naturæ auctor, & rectè vt bene-
ficus Pater administraret? Non satis intelligo, quo pacto Ari-
stotelis ingenium & ratiocinatio in Lunâ haerit, quidue homini
ingeniosissimo in mentem venerit. Attendite si placet ea quæ di-
cturus sum, ingerent ea paulatim rectam quam de Deo habere
conuenit opinionem: quam vt bene firmauero, consecutus sum
omnia.

§. III.

*Deum non caelestia tantum sed & sublunaria, & quidem mi-
nutissima quæque curare, probatur ex ipsâ caelestium corpo-
rum constructione & fine.*

Progetur
hac ratio.
certe cor-
porum ca-
lestium cõ-
structio &
motus pro-
pter se non
est, sed pro-
pter sublu-
naria.

AGedum ergo Philosophæ, quisquis es, quid dicis? caelestia
corpora curare Deum, sublunaria non curare. Videamus
porro, quam id rectè concluditur. An ergo calos, calorumque
cursus tam varios, Astraque idcirco esse autumas tu, vt essent in
rerum naturâ tantum, an verò vt ad alium referrentur finem?
Certè si motus omnis, prouthi ipsi Philosophi cum Aristotele
statuunt, finis est quies, continua illa calorum circumgyratio,
tot iam elapsis annorum millibus, finem suum non obtinuit, ne-
que obtinebit porro, donec hic quem videmus naturæ perstabit
status. Ad alium itaque refertur finem, orbium illorum conti-
nuus